

סו"ד שנה לגאון הסוד

70 שנה להסתלקות הגאון המקובל
רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי

סוד בתשרי – "סוכה" ו"שיחה"

לפי ההלכה, "שלושים יום לפני החג – שואלין ודורשין בהלכות החג". מבחינה זו, רצוי ונדרש לעסוק כבר עכשיו בעניני חג הסוכות.

רבי לוי יצחק מוצא רמז בפרשת השבוע, פרשת כי תבוא, לענין הסוכה – בפסוק (כז, ט): **"הסכת ושמע ישראל"**, "הסכת" מלשון "סוכה". והוא מסביר גם את ההמשך – **"הסכת ושמע"**: **הסוכה ("הסכת")** מלמדת אותנו עד כמה חשוב **לשמע ולהאזין ("ושמע")**. והכוונה היא כך:

המשנה מספרת (במסכת סוכה – תחילת פרק שני): "מעשה בטבי, עבדו של רבן גמליאל, שהיה ישן תחת המטה, ואמר להן רבן גמליאל לזקנים: ראייתם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורים מן הסוכה, לפיכך ישן הוא תחת המטה".

אמר על כך רבי **שמעון** (ומעניין - "שמעון" מלשון **שמיעה**): "משיחתו של רבן גמליאל למדנו שני דברים, למדנו (1) שעבדים פטורים מן הסוכה ולמדנו (2) שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו".

כלומר: רבן גמליאל סיפר בשבחו של טבי עבדו, באמרו שטבי ישן בתוך הסוכה מתחת המטה, משום שהוא פטור מן הסוכה ולכן הוא ישן תחת המטה ולא מעליה; ומכך נלמדים שתי ההלכות – פטור העבדים מסוכה (אלו שהם בסוג "עבד כנעני"), והיותה של המטה חוצצת בפני הסכך.

מדייקת הגמרא בלשונו של רבי שמעון שאמר **"משיחתו של רבן גמליאל"** (ולא "מדבריו של רבן גמליאל") – ש"אפילו **שיחת חולין** של תלמידי חכמים צריכה לימוד": גם כשתלמיד חכם משוחח "שיחת חולין" (כמו כאן, שרבן גמליאל "בסך הכל" שוחח בשבחו של עבדו ולא היתה כוונתו ללמד הלכה) יש **להטות אוזן, לשמוע ולדייק** בשיחתו, כי אפשר להפיק ממנה תועלת (ובענינו, שתי הלכות בהלכות סוכה).

זהו איפוא הרמז במלים **"הסכת ושמע"** – המסר החשוב בדבר ה"שמיעה" וההאזנה שיש להפעיל אפילו ב"שיחת חולין" של תלמידי חכמים, נלמד הוא דוקא מסיפור שהיה בעניני **הסוכה**.

ומדוע באמת כך קרה, שהמסר החשוב והכוללני הזה – נלמד דוקא ממעשה השייך להלכות סוכה? לא במקרה! ונראה את הדברים בלשונו של רבי לוי יצחק ('לקוטי לוי יצחק' ע' קנו ואילך):

"אירע הדבר ש'שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד' בענין סוכה דוקא. אם שכן הוא בכל דבר – למה אירע זה בענין סוכה דוקא? .. יש לפרש: מצות סוכה היא גם כן על דרך 'שיחה' בלבד.

כי כמו ש'שיחה', לכאורה הם דברים בעלמא שאין בהם תוך, אך אם השיחה היא של תלמידי חכמים צריכה לימוד, שבודאי יש בה דבר עמוק .. על דרך זה סכך הסוכה, הוא מהפסולת דגורן ויקב, כמו שכתוב: 'באספך מגרנך ומיקבך', שהפסולת הם קשין וזמורות ואשכולות ריקנים שאין בהם תוך, דהיינו: שאין בהם הפרי שהוא התוך – הרי שזהו כמו 'שיחה' בעלמא, שאין בה'שיחה' תוך כלל, עם כל זה הסכך הוא דבר נעלה וגבוה מאוד .. שאי אפשר שיתגלה האור הגדול המאיר בסוכה אם לא על ידי התלבשות בפסולת גורן ויקב שהוא רק פסולת בלבד, דברים ריקנים לכאורה שהם כמו שיחה בעלמא".

הווי אומר: מצות הסוכה מדגישה את החשיבות שיש ב"חיצוניות", בחלק הטפל של העץ – שהרי הסכך אינו מהפירות עצמם, שהם ה"פנימיות", אלא דוקא מהענפים והעלים שהם ה"חיצוניות" והפסולת; ומכאן הקשר להוראה לשמוע ולהאזין (לא רק לדיבורים ה"פנימיים" שאותם מעביר החכם בשעת השיעור, אלא) גם לדיבורים ה"חיצוניים", שלכאורה אין בהם תוכן מיוחד, וכפי שהגמרא מביאה בהקשר זה את הפסוק (בתחילת ספר תהלים) **"ועלה לא יבול"**.

[למעשה, במצות סוכה עצמה יש פרטים רבים – ועדיין אפשר לשאול: מדוע הלימוד על כך ש"שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד" נלמד דוקא מ(1) הלכה השייכת **לשינה מתחת המטה** (2) סיפור שהיה אצל **רבן גמליאל** (2) בקשר **לעבדו טבי**; ואכן, רבי לוי יצחק מאריך ומסביר את כל הפרטים הללו (עיין שם)].

ונסיים בעניני גאולה ומשיח. רבי לוי יצחק מוסיף, שהמלה "שיחה" מתפרשת גם במשמעות של **"שוחה בים"**, והכוונה היא לדגים השוחים במים; והקשר לסוכה מובן לפי דברי חז"ל ('לקוטי שמעוני אמור רמז תרנג') ש"כל מי שמקיים מצות סוכה בעולם הזה – הקב"ה מושיבו בסוכתו של **לוי** לעתיד לבוא", וכפי שמקובל בכמה קהילות לומר "יהי רצון שנזכה לישב בסוכת עורו של לוי" – במהרה בימינו.